

Malá policejní akademie

Malá policejní akademie je komplexním programem prevence sociálně patologických jevů, která v letošním roce vstupuje již do svého závěrečného ročníku. Jedná se o pilotní čtyřletý projekt, jehož autoři jsou pracovníci preventivně-informační skupiny Okresního ředitelství Policie ČR České Budějovice a pracovníci skupiny metodiky a prevence Národní protidrogové centrály Policie ČR Praha

Program při jeho přípravě vycházel ze současných problémů ve společnosti, protože právě sociálně patologické jevy tvoří poměrně širokou škálu. Ty trápí nejenom psychology a pedagogy, ale i policisty. Úkolem projektu je právě systematická a důsledná práce s dětmi vybraných tříd na druhém stupni základních škol. Cílem je pak preventivně přispět u dětí k osvojování si pozitivního sociálního chování a odmítání porušování zákona.

Srovnání se stavem preventivních aktivit ve vyspělých zemích ukazuje, že současná prevence kriminality dětí a mládeže je u nás stále v počátcích. Její rozvíjející se organizační zázemí zatím neumožňuje realizaci velkorysejších a dlouhodobých preventivních programů.

Do prevence kriminality náleží veškeré aktivity směřující k předcházení páchání trestných činů, ke snižování jejich výskytu cestou zamezení páchání nebo neutralizaci příčin a podmínek vzniku trestných činů. Prevence představuje pokus eliminovat trestnou činnost ještě před jejím započítáním nebo před jejím pokračováním. Předmětem pozornosti prevence jsou kriminogenní faktory, respektive příčiny a podmínky kriminality narozdí od represe, která se zaměřuje na důsledky kriminogenního vývoje.

Význam prevence kriminality dětí a mládeže v ČR roste zejména v posledních letech, kdy se hledají cesty jak kriminalitě předcházet, větší důraz se klade na oběti zločinu a kriminogenní situace.

Tento jev není nahodilý, neboť je reakcí na měnící se fenomén kriminality. Obecná kriminalita se z hromadného společenského jevu stává jevem masovým, přičemž její těžiště se posouvá do stále mladších ročníků. Tohoto

jevu nebyli v dřívějších letech uchráněni ani sousedé na západě od našich hranic. U kriminality násilné je konstatována stupňující se bezohlednost a brutalita. Vážnou se stává i kriminalita hospodářská, i když u dětí a mládeže se projevuje v minimální míře.

Policie se snaží stále více integrovat do preventivních programů zejména na místní úrovni. Velmi důležité je, zaměřit se na včasný začátek prevence, ideálně již v předškolním věku, přičemž formy působení přizpůsobit věku a individuálním zvláštnostem dětí a mládeže. Podpořit zdravý životní styl a nabídnout pozitivní životní alternativy. Primární a sekundární prevence musí působit kontinuálně a být systematicky plánovaná, kombinace různých strategií prevence by měla cíleně působit na děti jednotlivých věkových skupin. Programy primární a sekundární prevence je nutné zaměřit na ovlivnění postojů v chování v rizikové populaci, jde o programy určené nejenom na předávání informací o škodlivosti, ale i na prožití pozitivních zkušeností a odmítání vlivu sociálně patologických skupin. Zaměřit se na rozvoj schopností mladých lidí čelit sociálnímu tlaku svých vrstevníků, kteří měli nějakou zkušenost s delikventní činností - zvýšením sebevědomí, nácvikem odmítání návykových látek, zkvalitnění sociálních dovedností a schopností obstát v náročných sociálních a životních podmínkách. Samozřejmostí by měl být důraz na zapojení rodičů a nepedagogických pracovníků do preventivních aktivit.

Na všechny tyto aspekty jsme se snažili brát ohled a výsledkem naší dlouhodobé práce je právě výše zmíněný projekt, který dostal pracovní název Malá policejní akademie.

Projektu, jak již bylo řečeno, se účastní tři základní školy v okrese. Jako sídlištní byla vybrána ZŠ Máj I., školu městského typu reprezentuje ZŠ Suché Vrbné a školu mimo-městskou - ZŠ Lišov.

Přípravy projektu se od samotného začátku zúčastnili ředitelé vybraných škol, kteří zapojení své školy do programu přijali velmi ochotně, neboť je zpracován na základě osnov základních škol a navazuje na Strategii prevence MŠMT. V každé škole dali ředitelé k dispozici dva pedagogy, kteří v současné době zajišťují veškeré aktivity, týkající se to-

hoto projektu. Kromě pedagogů se na přípravě podíleli i psychologové, lékaři, právníci, pracovníci Policejní akademie a další odborníci.

Projekt počítal se čtyřletým působením a za tuto dobu se v něm vystřídá asi 4 000 dětí. Program v sobě zahrnuje otázky týkající se šikany, záškoláctví, agresivity, náboženských sekt, gamblerství, lidských práv, protispolečenských jevů, dětské kriminality, trestního práva, alkoholové a nealkoholové toxikomanie a další. Speciální výukové programy jsou zařazeny dle osnov základních škol do hodin občanské a rodinné výchovy a vyučují je specialisté z řad policie a další odborníci. Děti tak pracují nenásilnou formou a pomocí různých didaktických metod (nejen přednáška, hraní rolí, modelové situace, brainstorming).

Pedagogové na jednotlivé programy následně navazují, a tak se s uvedenými tématy pracuje po celý školní rok.

Děti mají k dispozici pracovní sešity a jejich prostřednictvím se seznamují s různými projevy sociálně patologických jevů. V návaznosti pak řeší konkrétní příklady. Úkoly vyplývají již ze samotného názvu pracovních sešitů: Malá policejní akademie aneb příběhy ze života jak bys je řešil ty?

Sešity obsahují celou řadu zpětných vazeb k ověření znalostí, které děti v průběhu školního roku získají.

Rodiče a široká veřejnost jsou s projektem a jednotlivými problematikami seznamováni prostřednictvím sdělovacích prostředků v průběhu celého školního roku. Všichni mají možnost se k těmto aktivitám vyjádřit a případné dotazy konzultovat s policisty nebo přímo s pedagogy na školách.

Rodiče dětí 6. tříd, které se staly naším reprezentativním vzorkem, obdrželi od zástupců policie a vedení školy dopis, ve kterém jsou seznamováni s projektem a je zde vyjádřena i snaha o jejich co největší zapojení do tohoto programu. Uvědomili jsme si, že pokud se v projektu nebudou rodiče angažovat, může být naše snaha marná. I rodičům je nutné ukazovat správnou cestu výchovy jejich dětí. Na základě zkušeností škol, kdy různých přednášek pořádané školou se účastní většinou jen rodiče neproblémových dětí, jsme stáli před velmi důležitým úkolem - jak rodiče aktivně do této problematiky zapojit? Kromě zmíněné-

ho dopisu kontaktujeme rodiče každý školní rok a informujeme o našich snahách. Rodiče se mohou zúčastňovat jako diváci různých soutěží, vernisáží, svojí účastí na různých besedách a přednáškách, které pro ně pravidelně pořádáme, mohou sami přispět k získání bodů pro své děti. Z reakcí rodičů jednoznačně vyplynul zájem o policejní projekt a byla vyjádřena snaha na něm spolupracovat. Většina z nich si totiž uvědomuje, jaká rizika na jejich děti číhají.

Na konci každého školního roku probíhá slavnostní vyhodnocení nejlepších žáků jednotlivých škol. Pedagogové proto navrhli jednotlivé začlenění dětí do různých akcí a soutěží bodově ohodnotit. Vycházeli přitom ze soutěživosti dětí, a tak na školních nástěnkách visí výsledky, kterých žáci v průběhu školního roku dosahují. Zapojit se mohou opravdu všichni a mají z čeho vybírat: pravidelné soutěže - literární, výtvarné, sportovní, doprovodné akce, exkurze, iniciativy v hodinách, referáty. Soutěže probíhají ve všech zúčastněných školách najednou. Výtvoři dětí je možno shlédnout na putovních výstavkách, které jsou postupně instalovány na školách, v areálu Okresního ředitelství Policie ČR, na Magistrátu města v areálu radnice a v případných dalších prostorách. Sportovní akce probíhají několikrát do roka a školy mezi sebou navzájem soutěží. Jedna škola je vždy hostitelská a organizačně se společně s policisty podílí na přípravě.

Na každé škole vznikla velká nástěnka, která děti informuje o aktuálním dění, seznamuje s výsledky soutěží a možnostmi účasti na akcích.

Školy zvolily i další možnosti pro děti. V návaznosti na výukové hodiny, které zabezpečuje policie, probíhají na školách besedy s odborníky z řad lékařů, psychologů, právníků a strážníků městské policie, kteří děti učí základům sebeobrany. Součástí projektu jsou i exkurze - návštěva K-center, různých úřadů a institucí, hasičského záchranného sboru a další.

Součástí projektu se stala i výzkumná část. Rozhodli jsme se, že ověříme některé námi stanovené hypotézy. Chtěli jsme zjistit, zda je projekt účinný a zda přinesl dětem nové poznatky, jestli děti změní po skončení programu

své postoje k probíraným tématům. Předpokládali jsme, že žáci, kteří se zúčastní projektu, budou zaujímat k šikaně odlišné postoje a znalosti než žáci, kteří se projektu neúčastní a dále, že mezi znalostmi o šikaně a postoji k šikaně budou existovat rozdíly u dětí žijících v lokalitách sídliště, vnitřní části města a venkova.

Důležitou součástí projektu se stala mediální kampaň a vlastní internetové stránky Malé policejní akademie. Za dobu již tříletého působení jsme se setkali s velmi kladnými odezvami a zpětnými vazbami jak od dětí, rodičů, pedagogů, tak i od široké veřejnosti. Na druhou stranu jsme kritizováni, že nejsme schopni zajistit projekt na více školách. Bohužel, policie není kapacitně schopna přijmout na sebe tak obrovské břemeno. Navíc i malé děti na I. stupni zúčastněných škol mají o MPA své povědomí a byly zklamány, že nejsou do projektu zapojeny. Proto jsme uvítali spolupráci s pracovníky a studenty Zdravotně sociální fakulty JU. Díky nim jsme mohli v letošním školním roce nabídnout 1.-5. třídám výukové dvouhodinové programy, zaměřené na prevenci úrazů, dopravní výchovu, šikanu, násilí a další projevy sociálně patologických jevů. Po prvních zkušenostech jsou ohlasy na tyto novinky velmi kladné a jsme rádi, že alespoň letošního závěrečného školního rok MPA se mohou zúčastnit výukových programů, soutěží a doprovodných akcí všichni žáci bez rozdílu věku.

MPA získala v loňském roce akreditaci MŠMT ke vzdělávání pedagogických pracovníků a právě na ně chceme v příštím roce po celkovém zhodnocení MPA zaměřit svoji pozornost. Chceme tím ostatním školám alespoň částečně splatit dluh, že se nemohou podílet na tomto projektu.

Lucie Ptáčková
lupta@seznam.cz

Preventivně-informační skupina OŘP, České Budějovice

Prevence obchodování s lidmi a pomoc obětem

Zpráva z kulatého stolu

Tento kulatý stůl se konal dne 14. 9. 2006 ve spolupráci oboru prevence kriminality MV, KÚ České Budějovice a Jihočeskou univerzitou pod záštitou hejtmána Jihočeského kraje RNDr. Jana Zahradníka.

Po úvodním slovu Mgr. Gjuričové – ředitelky odboru prevence kriminality – se ujala slova PhDr. Hana Šnajdrová, která účastníky seznámila s prací odboru prevence kriminality. Zaměřila se na všechny formy obchodu s lidmi, projekty, které právě na toto téma probíhají, a celkovou situaci v ČR. Dále vystoupil zástupce Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování PČR z Jihočeského kraje, který podrobně referoval o situaci v jižních Čechách. V závěru první části krátce představila Mgr. Zdenka Čurdová – studentka ZSF JU v Českých Budějovicích – preventivní program připravovaný pro základní a střední školy s názvem „Rizika spojená s prací v zahraničí“

Druhá část kulatého stolu byla zaměřena prakticky. Účastníci byli rozděleni do tří pracovních skupin. Tyto pracovní skupiny vedli zkušení pracovníci organizací La Strada a Arcidiecézní charity z Prahy, kteří se obchodu s lidmi a hlavně pomoci obětem obchodu s lidmi zabývají již několik let. Každá skupina pracovala na modelovém příkladu. Snažily se identifikovat tuto oběť a dále se zaměřily na preventivní aktivity. Tato část kulatého stolu měla u všech účastníků velký ohlas. Většina se poprvé setkala s možnostmi, co takovému člověku nabídnout, jak mu pomoci.

Závěr kulatého stolu patřil promítání filmu Lilya-4-ever. Film sugestivně popisuje nejběžnější cestu obchodovaných žen. Dívka z velmi slabého sociálního prostředí přichází za mužem do vyspělé kapitalistické země, kde se nechtěně stává obětí obchodu s lidmi. Nikde nenachází pomoc, a tak celý příběh končí tragicky - dívka si dobrovolně bere svůj život. Jde o autentický příběh, který se odehrál v devadesátých letech na Ukrajině.

Zdenka Čurdová, Jolana Ročňová
curdovazdenka@seznam.cz

Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji

*Motto: Maxima debetur puero reverentia –
dítě si zaslouží největší ohleduplnost.*
Iuvenalis

Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity zahájila svou činnost v září roku 1990 jako součást Pedagogické fakulty. Už následujícího akademického roku se stala samostatnou fakultou Jihočeské univerzity a slaví tedy letošního září 15. let svého trvání.

Zdravotně sociální fakulta se zabývá dosud netradiční kompozicí zdravotní a sociální problematiky – harmonickým spojením záležitostí zdravotnických oborů a mnohotvárné sociální problematiky.

Zdravotně sociální fakulta neomezuje své aktivity a odbornou podporu jen na vlastní fakultu. V květnu 2003 stála při projektu vzniku **Krizového centra pro děti a rodinu v Jihočeském kraji**, které v úzké spolupráci s fakultou a s podporou Jihočeského kraje existuje již 4. rokem, nyní jako nestátní nezávislá organizace, občanské sdružení, nezisková společnost.

V současné době je Krizové centrum pro děti a rodinu klinickým pracovištěm, nadále s velmi úzkými vztahy a propojením se Zdravotně sociální fakultou Jihočeské univerzity čerpající ze společné odbornosti a profesí tohoto oboru.

Výročí založení Zdravotně sociální fakulty JU v Č. Budějovicích si připomnělo Krizové centrum v rámci odborného doprovodného programu na výstavě Vzdělání a řemeslo ve dnech 19.9. - 21.9.2006.

Krizové centrum pro děti a rodinu poskytuje POMOC dětem a jejich rodinám z celého kraje ve zvláště obtížných životních situacích.

Krizové centrum se primárně orientuje na psychosociální péči zaměřenou na pomoc dětem týraným, zneužívaným a zanedbávaným.

Dále na komplexní péči o děti, které se ocitly v závažné krizové situaci v rodině (ztráta a rozpad rodiny, vážné onemocnění, úmrtí v rodině, sociálně patologické jevy v rodině – alkoholismus, toxikomanie, nezaměstnanost rodičů apod.) Poskytuje také akutní intervenci po prožití jednorázového traumatu (přepadení, únos, znásilnění) nebo v případech, kdy je dítě nuceno delší dobu setrvávat v traumatizující situaci mimo domov (šikana ve škole a mimo školu).

Prioritním úkolem Krizového centra je tedy detekce, diagnostika, následná péče a samozřejmě také prevence syndromu týraných dětí a dalších psychických, poruch chování i sociálně patologických jevů vyskytujících se zejména u dětí a dospívajících. Pracovníci centra mohou být nápomocni i při výběru vhodné školy či povolání, poradí i s klasickými výchovnými a školními problémy.

Klientelu Krizového centra v současnosti tvoří na prvním místě ti, kteří potřebují vyřešit rodinné problémy, zejména v případech velmi ostrých sporů o děti, poruchách rodinných vztahů a komplikované rozvodové situace. Další velkou skupinou jsou děti s problémy ve škole či ve výchově. Následují děti s poruchami psychiky a chování a posledních 10 % klientů jsou děti, trpící syndromem týraného dítěte.

Krizové centrum pro děti a rodinu v Jihočeském kraji, občanské sdružení je pro vás otevřeno:

pondělí – čtvrtek 8.00 – 18.00 hod.

V nepřetržitém provozu je krizová telefonní linka: 387 410 864

Na odborné zaměstnance centra se mohou klienti obrátit také pomocí e-mailu:

pomoc@ditevkrizi.cz

www.ditevkrizi.cz